

זאת היתה אחת הפעולות שפעל הנגיד למען הישוב בארץ ישראל, אחת מרבות. והרי עוד אחת: בשנת רע"ד (1514) אישר יחד עם בית דינו הסכמה של קהל ירושלים שלא להשתמש בבית הכנסת בכלים שאינם הקדש גמור, היינו כאלה שבעליהם שמרו לעצמם זכויות בהם²². במכתב אחד שנשלח אל הנגיד מצפת מסופר, שהוא פטר גם קבוצה של תלמידי חכמים שבעיר זו מחובת המסים²³. כשם שדאג לציבור של חכמי תורה בכללו התעניין הנגיד ביחידים, עודד אותם לשקוד על תורתם והמריצם לחבר חיבורים. אחרי שנמלט מספרד ופורטוגאל ישב התוכן המפורסם ר' אברהם זכות שנים אחדות בתונס וחיבר שם את ספר היוחסין ושוב נטל את מקל הנידודים בידו. לפי עמנואל אבוהב יצא לתורכיה²⁴, אך מפסקה אחת בספר התכונה של ר' חיים ויטל יש להסיק שהתגורר זמן מה בדמשק²⁵. על כל פנים עלה לארץ ישראל והשתקע בירושלים. ר' יצחק שולאל תמך בו ועודד אותו לכתוב חיבור על הלוח שבו עשה את החישובים לפי סדר הזמנים של ישראל, בעוד שבשבתו בגולה סידר אותם לפי ספירת הנוצרים²⁶. גיסו של ר' אברהם זכות, המקובל ר' אברהם בן אליעזר הלוי, היה סופר מבורך שיצאו לו מוניטין. הוא יצא מספרד לאיטליה, משם לארץ יון ובארץ זו, בעיר שיריז שהיא מצפון מזרח לשלונקי, חיבר בשנת 1508 את חיבורו "משרא קטרין". אחר כך המשיך לנדוד מזרחה והגיע לקושטא ובעיר זו הדפיס בשנת 1510 את חיבורו הנ"ל. אולם גם בבירת תורכיה לא ישב זמן רב אלא ירד מצרימה ושם הכיר כפי הנראה את ר' יצחק שולאל ומידותיו, כי מאז ואילך לא פסק מלהלל ומלפאר אותו²⁷. כעבור זמן מה — קרוב לשנת רט"ו — עלה לירושלים ומעיר הקדש שלח לנגיד את אגרתו ("הוראה") על שאלת המלאכים

הנגיד וכו', ר' אצל אסף במאמרו הנ"ל צרור מכתבים עמ' 313. וזהו כנראה הנוהג שנהגו בניגוד לחקנה ומשום שהפכו אותה בדרכים ואפנים שונים דרשו תלמידי החכמים מומן לומן לחדש את ההסכמה, ומכאן ריבוי התקנות בענין זה שאנו מוצאים בראש הס' כתר תורה.

22 שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרמ"ד.

23 גוסהיל-וורל L (עמ' 264).

24 גופולוגיה עמ' 301.

25 בכ"י שהיה בידי רמ"ש נמצאה בדף ע"ו פסקה זו: "ואכתב לך משפט א' שכתב הר"א זכות ז"ל בומשק יום ב' כ"ו לשבט שנת הרע"ה עדו וממנו תלמוד להבין ולהורות זה מולד בני גבריאלי ליל י"ז באדר רביע הלילה", ר' HB 19, p. 101. בשנת רע"ה חל כ"ו שבט ביום ראשון וכן בשנת רצ"ה. הואיל ואיננו יודעים על אברהם זכות אחר (זולת ראי' הידוע) שחי באותו זמן משער שסיינשניידר שהכונה לשנת 1515 והסופר טעה וכתב יום כ"ו במקום כ"ז.

26 אהל דוד ו, עמ' 510. ר' אברהם זכות אומר שאז היה בן ששים ואחת.

27 ר' בהקדמה של ס' כתר תורה והשוה ג. שלום, המקובל ר' אבררם בן אליעזר הלוי, ק. ס. וו. עמ' 106/105. על שהותו במצרים ר' גם באגרתו הנדפסת בק. ס. וו, עמ' 443: ואני ראיתי במצרים אשה אחת מן הארץ והיא וכלי והשוה הערת ש. אסף בק. ס. וו, עמ' 134.